

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

SORA (ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen)

Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Toimeenpanontuen tilaisuus 10.10.2024

Opetushallitus
Ammatillinen koulutus

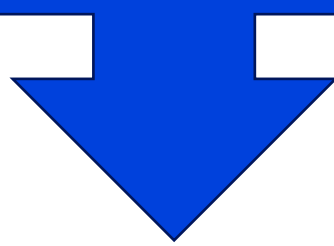

Sisältö

- SORA, lainsäädäntö, OPH:n määräys ja SORA opas
- SORA-oppaan tarkoitus
- SORA-lainsäädännön tarkoitus
- Alat, joita SORA-säädökset koskevat
- Opiskelijaksi ottaminen ja esteet
- Lausunto terveydentilasta
- Säädosvalmistelut
- OPH:n määräys tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa
- Esimerkkejä SORA-tapauksista
- Jalkauttaminen
- Toimeenpanontuen tilaisuudet
- OPH:n SORA verkkosivut

**SORA-
lainsää-
däntö**

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L531/2017)
Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta (VNA673/2017)
Rikosrekisterilaki (L770/1993)
Laki opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (L956/2011)
Suomen perustuslaki (L731/1999)
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

OPH:n määräys
Tutkintokohtaiset
terveydentilavaatimukset
ammattillisessa
koulutuksessa

SORA-opas
- Opiskelijaksi ottaminen
- Opiskeluoikeuden
peruuttaminen
- Opiskeluoikeuden
palauttaminen

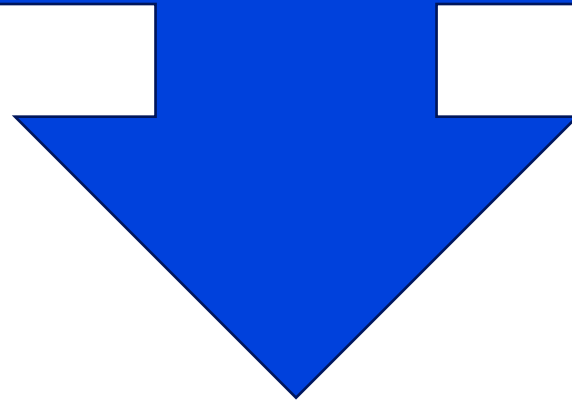
SORA-säädösten (ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen)
tavoitteena on parantaa koulutuksen ja sen jälkeisen työelämän
turvallisuutta ja lisätä koulutuksen ja tutkinnon järjestäjien
mahdollisuutta puuttua opiskelijan soveltumattomuuteen ja häntä
koskeviin turvallisuuskysymyksiin.

- OPH:n
opas
- STM /
THL:n
opas

SORA-oppaan tarkoitus

- Lisätä hakijoiden ja päätöksentekijöiden tietoisuutta siitä, millä tavalla toimitaan SORA-tutkintojen osalta
 - opiskelijavalinnoissa
 - opiskeluoikeuden peruuttamisessa
 - opiskeluoikeuden palauttamisessa
 - monijäsenisen toimielimen toiminnassa
 - huumausainetestauksessa

Laki laivaväen lääkärintarkistuksista (1171/2010)
Ilmailulaki (864/2014)
Ajokorttilaki (386/2011)
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994)
Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015)
Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
Valtioneuvoston asetus (338/2011) neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskelu-
terveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhoidosta
Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012)
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
Tartuntatautilaki (1227/2016)

Tiettyjen alojen kohdalla mm. myös nämä eri hallinnonalojen lainsäädännön säännökset on huomioitava, kun tarkastellaan tutkintokohtaisia terveydentila ja toimintakyvyn vaatimuksia

SORA-lainsäädännön tarkoitus

- Ehkäistä erilaisia vahinkoja ja väärinkäytöksiä
- Varmistaa opiskelijoiden oikeusturva
- Suojella alaikäisiä
- Parantaa potilas-, asiakas- tai liikenneturvallisuutta

Koskee ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ja korkeakouluja

Mitkä alat?

- Humanistinen ja kasvatusala
- Kasvatusala
- Maa- ja metsätalousala
- Palveluala
- Tekniikan ala
- Terveys- ja hyvinvointiala

[Tutkinnot ja osaamisalat, joihin sovelletaan SORA-säädöksiä](#)

SORA-tutkintojen opiskelijaksi ottaminen

- Lähtökohta esteettömyys: hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle
- Koulutuksen järjestäjän tulee antaa hakijalle tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen liittyy, jotta hakija voi arvioida soveltuvuuttaan
- [Opetushallitus määrää](#) ammatillisen koulutuksen osalta tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista
- Hakeutuessaan SORA-tutkintoon, pyydetään hakijaa arvioimaan, täyttääkö hän terveydentilaa ja toimintakykyä koskevat vaatimukset

Opiskelijaksi ottamisen esteet

- Mikäli hakijan antaman ilmoituksen perusteella on aiheutta, voi koulutuksen järjestäjä pyytää hakijaa toimittamaan lausunnon terveydentilastaan (ainoastaan SORA-tutkinnoissa)
- Opiskelijaksi ei voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun **ja** jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa
- Keinoja, joilla mahdollisia opiskelun esteitä voidaan poistaa tai lieventää:
 - opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot, opiskeluhuollon palvelut, erilaiset apuvälineet, erityinen tuki, arvioinnin mukauttaminen, ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen sekä muu tuki ja ohjaus

Lausunto terveydentilasta

- Lausunnon antaa pääsääntöisesti lääkäri, tilannekohtaisesti mukana voi olla myös esim. psykologi tai toimintaterapeutti
- Lausunnossa ei välitetä terveydentilatietoja, vaan arvioidaan täyttääkö hakija [tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset](#)
- Lausunto annetaan muodossa: sopiva/rajoituksin, sopiva/ei sopiva opiskelemaan kyseistä tutkintoa
- Jos hakija on rajoituksin sopiva, kuvataan rajoitteet ja arvioidaan, millä keinoilla esteet olisi poistettavissa
- Lausunto on tutkintokohtainen
- Hakija toimittaa lausunnon koulutuksen järjestäjälle -> lopullisen päätöksen opiskelijaksi valitsemisesta tekee koulutuksen järjestäjä

**Tärkeää muistaa, että
jokainen tapaus
käsitellään
yksilöllisesti!**

Lausunto terveydentilasta - erityisalat

- Alat, joita säätelee muiden hallinnonalojen lainsäädäntö
 - Ilmailuala
 - alan säädöksissä esitetty terveydentilavaatimuksia
 - Merenkulku
 - alan säädöksissä esitetty terveydentilavaatimuksia
 - Maantieliikenne
 - ajokorttivaatimukset

Ajokykyyntä vaikuttavat asiat – Ajokorttilupa hakemuksen yhteydessä oleva lista

ENSIMMÄISTÄ RYHMÄN 1 AJOKORTTIA HAKEVAN VAKUUTUS AJOTERVEYSVAATIMUSTEN TÄYTTÄMISESTÄ

Ajokorttia varten silmien yhteisnäön pitää olla tarkkuudeltaan vähintään 0,5 ja näkökenttien riittävän laajat. Näön pitää olla asianmukaisesti tutkittu (esim. optikon, lääkärin tai terveydenhoitajan tutkimus) viimeisen 12 kk aikana ja silmä-/piilolasien vahvuus tarkistettu.

Tarvitset lääkärinlausunnon ajokyvystä ajokorttilupahakemuksen liitteeksi, mikäli sinulla on tai on ollut jokin seuraavista ajoterveyteen vaikuttavista sairauksista, vammoista tai oireista:

1. Etenevä silmäsairaus tai näkövaikeuksia mahdollisista silmälaseista/piilolinseistä huolimatta
2. Diabetes
3. Sydän- tai verisuonisairaus (esim. rytmihäiriö, sydäninfarkti, sydämen vajaatoiminta, vaikea verenpainetauti, sydämen rakennevika, joka vaikuttaa suorituskykyyn)
4. Selvittämätön rintakipu tai selvittämätön hengenahdistus rasituksessa
5. Aivoverenkiertohäiriö (esim. aivoinfarkti, aivoverenvuoto tai TIA-kohtaus)
6. Uniapnea, vaikeuksia pysyä hereillä, pitkäaikainen unettomuus tai selittämätön väsymys
7. Mielenterveyden häiriö tai sairaus (esim. vakava masennus, paniikkihäiriö tai muu toistuva ahdistuneisuus, itsetuhoisuus tai aiempi itsemurhayritys, persoonallisuushäiriö, kaksisuuntainen mielialahäiriö, skitsofrenia, mikä tahansa psykoositasoinen sairaus tai tila)
8. Aktiivisuuden ja/tai tarkkaavuuden häiriö (ADHD tai ADD), impulsiivista käyttäytymistä tai tunteiden säätelyn häiriö
9. Lieväkin älyllinen kehitysvammaisuus
10. Merkittävä oppimisvaikeus tai lukihäiriö
11. Aspergerin syndrooma, autismi tai muu autismitietäminen häiriö
12. Neurologinen sairaus tai vamma (esim. vaikea migreeni, epilepsia, narkolepsia, MS-tauti, Parkinsonin tauti, aivokasvain, tajuttomuus-/tajunnanhäiriökohtaus, aivovamma tai selkäydinvamma, lieväkin CP-vamma)
13. Muistihäiriö, epäily muistisairaudesta tai todettu muistisairaus
14. Toistuva huimaus, joka häiritsee normaalia toimintaa
15. Runsas alkoholin käyttö tai alkoholiriippuvuus
16. Huumausaineiden käyttö
17. Säännöllinen tai toistuva keskushermostoon vaikuttavien tai liikenteessä haitallisten eli ns. kolmiolääkkeiden käyttö (esim. unilääkkeet, rauhoittavat lääkkeet, voimakkaat kipulääkkeet, psyykkisten sairauksien lääkehoito)
18. Tuki- ja liikuntaelinten sairaus tai vamma, joka voi haitata ajoneuvon hallintalaitteiden käyttöä (esim. raajan tai raajojen alentunut lihasvoima tai alentunut nivelten liikkuvuus, puutoksia sormissa tai muissa raajoissa, lyhytkasvuisuus)
19. Muu vaikea sairaus (esim. vaikea keuhkosairaus, vaikea maksan tai munuaisten vajaatoiminta, syöpä tai aiemmin tehty elinsiirto, mikä tahansa kohtauksia aiheuttava sairaus)

Jos sinulla on tai on ollut jokin edellä luetelluista sairauksista, vammoista tai oireista tai et voi vakuuttaa riittävää näöntarkkuutta, toimita erillinen lääkärinlausunto ajokyvystä hakemuksen liitteeksi. Väärien tietojen ilmoittaminen voi johtaa ajokorttiluvan peruuttamiseen (hallintolaki 50 §, ajokorttilaki 10 §).

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 81 §:ää sovelletaan seuraaviin ammatillisiin tutkintoihin:

1) hammastekniikan perustutkinto, lapsi- ja perhetyön perustutkinto, lentokoneasennuksen perustutkinto, liikunnanohjauksen perustutkinto, logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen osaamisala ja lentoasemapaalvelujen osaamisala, lääkealan perustutkinto, merenkulkualan perustutkinto, metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisala, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto, rakennusalan perustutkinnon maarakennuskoneenkuljetuksen osaamisala, sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, turvallisuusalan perustutkinto, viittomakielisen ohjauksen perustutkinto;

2) ajoneuvonosturinkuljettajan ammattitutkinto, hierojan ammattitutkinto, jalkojenhoidon ammattitutkinto, kehitysvamma-alan ammattitutkinto, kipsausalan ammattitutkinto, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto, lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto, liikunnan ammattitutkinto, maarakennusalan ammattitutkinto, metsäkoneenkuljettajan ammattitutkinto, obduktiopreparaattorin ammattitutkinto, perhepäivähoitajan ammattitutkinto, päihdetyön ammattitutkinto, valmentajan ammattitutkinto, vartijan ammattitutkinto, ympäristöhuollon ammattitutkinnon jätteiden ja vaarallisten aineiden kuljettamisen osaamisala;

**Asetusmuutos
valmistelut
käynnissä
OKM:ssä**

3) hierojan erikoisammattitutkinto, kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto, kipsimestarin erikoisammattitutkinto, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto, liikenneopettajan erikoisammattitutkinto, mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto, näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto, puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto, turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto, työvalmennuksen erikoisammattitutkinto sekä vanhustyön erikoisammattitutkinto.

673/2017

Dokumentin versiot

 Viitetiedot [På svenska](#)

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2017

Valtioneuvoston asetus ammattillisesta koulutuksesta

OKM on valmistelemassa ammatillisesta koulutuksesta annettua valtioneuvoston asetuksen (673/2017) 20 § päivitystä. Tavoitteena tarkentaa tutkintojen nimet ja osaamisalat.

11.8.2017/531

Dokumentin versiot

 Viitetiedot På svenska

Laki ammatillisesta koulutuksesta

40 §

Esteettömyys opiskelijaksi ottamisessa

Hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin tai osaamisaloihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

[\(13.7.2018/547\)](#)

Kun kysymyksessä on 81 §:ssä tarkoitettu tutkinto tai osaamisala, opiskelijaksi ottamisen esteenä on myös mainitun pykälän, ammattikorkeakoululain 33 §:n tai yliopistolain 43 a §:n mukainen opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös, jos toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseen liittyvät seikat sitä edellyttävät. [\(13.7.2018/547\)](#)

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa hakijalle tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen liittyy.

Opetushallitus määrää 81 §:ssä tarkoitettuja tutkintoja ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista. [\(13.7.2018/547\)](#)

Säädösmuutokset valmisteilla

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistelemassa hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on tarkentaa
 - ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain
 - opiskeluoikeuden peruuttamista ja huumausainetestausta koskevia säännöksiä
 - alaikäisten lisäksi tulisi koskemaan myös iäkkäiden ja vammaisten kanssa työskentelyä (HE 299/2022 vp) -> rikostaustan tarkistaminen
- ➔ SORA-oppaan päivitys OPH & THL, yksi opas ja asiat yhdessä paikassa

Opetushallituksen määräys OPH-5-2018

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Voimassaoloaika: **1.6.2018 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
L 531/2017, 40 §

Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Opetushallitus on päättänyt tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista ammatillisissa tutkinnoissa liitteen mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa määräystä niissä ammatillisissa tutkinnoissa, joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (673/2017) 20 §:ssä.

Lisätietoja määräyksestä ja siitä, mistä se on saatavissa, saa Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen osastolta tai ruotsinkielisen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osastolta.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Kaisa Rätty

TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Vuosina 2017-2019 uudistetut/uudistettavat tutkintojen perusteet	Siirtymäajalla 31.12.2021 olevat tutkintojen perusteet	Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset
<p>Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto (OPH-2629-2017)</p> <p>Hieronnan ammattitutkinto (OPH-1934-2018)</p> <p>Kehitysvamma-alan ammattitutkinto (OPH-2665-2017)</p> <p>Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto (OPH-138-2018)</p> <p>Terveystieteiden ammattitutkinto (OPH-1395-2018)</p> <p>Hieronnan erikoisammattitutkinto (OPH-1935-2018)</p> <p>Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto (OPH-839-2018)</p> <p>Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto (OPH-492-2018)</p> <p>Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto (OPH-2666-2017)</p>	<p>Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto (79/011/2014)</p> <p>Hieronnan ammattitutkinto (30/011/2011)</p> <p>Jalkojenhoidon ammattitutkinto (61/011/2010)</p> <p>Kehitysvamma-alan ammattitutkinto (41/011/2016)</p> <p>Kipsausalan ammattitutkinto (23/011/2011)</p> <p>Obduktiopreparaattorin ammattitutkinto (44/011/2009)</p> <p>Päihdetyön ammattitutkinto (2/011/2013)</p> <p>Kipsimestarin erikoisammattitutkinto (46/011/2012)</p> <p>Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto (43/011/2009)</p> <p>Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto (28/011/2010)</p>	<p>Opiskelijaksi hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.</p> <p>Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> • ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vaikea toimintakykyä laskeva masennus tai muu psyykkistä terveyttä ja toimintakykyä rajoittava sairaus, joka estää koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä toimimisen • tuki- ja liikuntaelimestön sairaus, vamma tai muu fyysistä terveyttä ja toimintakykyä rajoittava sairaus, joka estää koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä toimimisen • toimintakykyä rajoittava ihon sairaus kuten krooninen ihottuma, joka estää

Kaikkia tutkintoja koskevat yleiset tekstit vietiin alkuun

Jaottelu aloittain ja tutkinnoittain

Ei diaarinumeroa

Ei siirtymäajalla olevia tutkintoja

Tarkastetaan / päivitetään tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset

Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Valtionneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (673/2017) 20 § säädetään tutkinnoista, joihin sovelletaan SORA-säädöksiä (SORA = ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen). SORA-säännökset ja määräykset käsittelevät opiskeluun soveltumattomuuteen liittyviä ratkaisuja.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 40 § mukaisesti opiskelijaksi hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Opetushallitus määrää 81 §:ssä tarkoitettuja tutkintoja ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 § mukaisesti tämän määräyksen yhteydessä noudatetaan syrjinnän kieltoa. Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Lisäksi huomioidaan 15 §:n mukaisesti, että koulutuksen järjestäjän on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisen palveluita sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Koulutuksessa, työpaikoilla tai muussa oppimisympäristössä edellytetään henkilöltä käytännön tehtävien aiheuttamaan kuormitukseen nähden riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Tarvittaessa henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne suhteessa koulutuksesta ja käytännön työtehtävistä suoriutumiseen.

Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset ovat kuvattuna alla olevassa taulukossa.

Tutkinnon perusteet	Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset
Humanistiset ja taidealat	
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinnon kirjastoautopalvelujen osaamisala	Tieliikenteessä kuorma- ja linja-autojen sekä näiden vetämien ajoneuvoyhdistelmien kuljettajalta edellytetään ryhmän 2 ajokorttia sekä ajokorttilain ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien antamien ajoterveysohjeiden ryhmän 2 terveydentilavaatimusten täyttymistä. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla esimerkiksi

Huomioidaan Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (27/2016) -> Lisäys johdantotekstiin

Lainsäädäntö

- SORA-asioihin liittyvä säädösvalmistelu on kirjattu hallitusohjelmaan ja tämä työ jatkuu vielä tämän hallituskauden aikana
- Nyt annettu OPH:n määräys Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa on laadittu tämän lainsäädännön mukaisesti ja se päivitetään tarvittaessa, kun SORA-säädösvalmistelut saadaan valmiiksi
- Tällä hetkellä voimassa olevan SORA-lainsäädännön lisäksi huomioidaan Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (27/2016)
- Johdantotekstiin lisättiin Yhdenvertaisuuslain kohdat 8§ Syrjinnän kieltö ja 15§ Kohtuulliset mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi kohdat

Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Valtionneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (673/2017) 20 § säädetään tutkinnoista, joihin sovelletaan SORA-säädöksiä (SORA = ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen). SORA-säännökset ja määräykset käsittelevät opiskeluun soveltumattomuuteen liittyviä ratkaisuja.

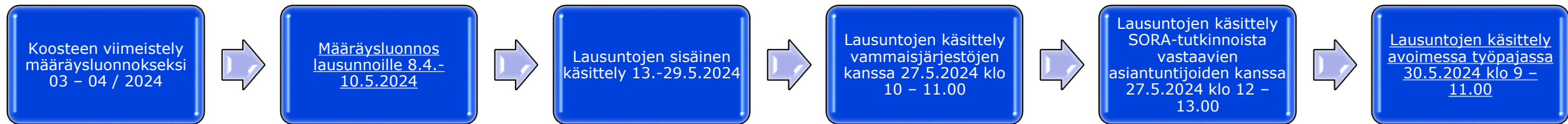
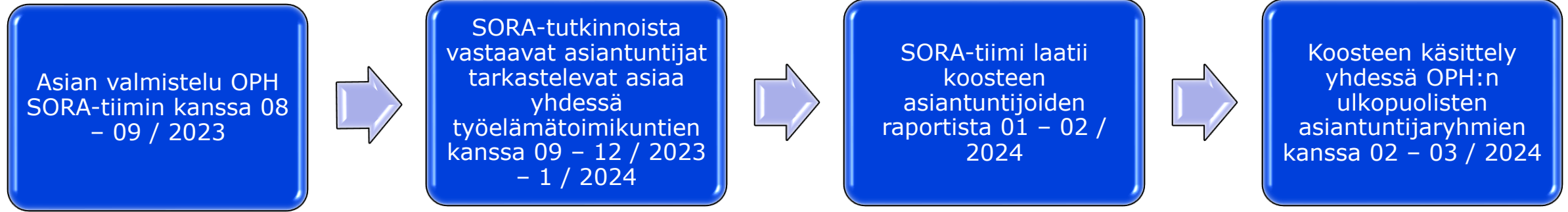
Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 40 § mukaisesti opiskelijaksi hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Opetushallitus määrää 81 §:ssä tarkoitettuja tutkintoja ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 § mukaisesti tämän määräyksen yhteydessä noudatetaan syrjinnän kieltoa. Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Lisäksi huomioidaan 15 §:n mukaisesti, että koulutuksen järjestäjän on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisen palveluita sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Koulutuksessa, työpaikoilla tai muussa oppimisympäristössä edellytetään henkilöltä käytännön tehtävien aiheuttamaan kuormitukseen nähden riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Tarvittaessa henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne suhteessa koulutuksesta ja käytännön työtehtävistä suoriutumiseen.

Tutkintokohtaiset terveydentila- tai toimintakykyvaatimukset ovat kuvattuna alla olevassa taulukossa.

Projektin aikataulu

Määräyksen tarkastelua...

A decorative graphic consisting of thick, wavy lines in green and blue. The lines flow from the bottom left towards the top right, creating a sense of movement and depth. The green line is more prominent in the foreground, while the blue line is visible behind it.

Esimerkkejä SORA-tapauksista

A decorative graphic on the right side of the slide, consisting of two overlapping, wavy, ribbon-like shapes. The top shape is blue and curves downwards, while the bottom shape is green and curves upwards. They overlap in the middle, creating a white space between them.

Opiskelijaksi ottaminen SORA- tutkintoon

- Koulutuksen järjestäjän on tiedotettava opiskelijoiksi hakeville SORA-tutkintoja koskevista terveydentila- ja toimintakykyvaatimuksista esim. hakuoppaissa, hakutiedotuksessa ja opiskelijavalintatilanteiden yhteydessä.
- SORA-lainsäädännössä ei oteta kantaa siihen, mikä terveydenhuollon toimija arvioi opiskelijan terveydentilan.
- Myöskään lausuntoa antavan lääkärin koulutustaustaan tai erikoisalaan ei oteta kantaa.
- Joillakin aloilla esim. merenkulkuala Laivaväen lääkärintarkastuksista annettu laki (1171/2010) määrää, että lääkärintarkastuksen tekee Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien hyväksymä merimieslääkäri, joka laatii tarkastustodistuksen tähän tarkoitukseen vahvistetulle lomakkeelle.
- Vammaisten opiskelijaksi hakevien opiskeluun soveltuvuuden arviointi edellyttää kattavaa tietoa vammaisuudesta, vammaisten koulutusmahdollisuuksista, erilaisista opiskelun erityisjärjestelyistä sekä palveluista ja tukitoimista.

Opiskelijaksi hakeva ilmoittaa hakuvaiheessa hänellä olevan jokin sellainen terveydentilaan vaikuttava asia, joka on listattu OPH:n määräyksessä Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Millä tavalla koulutuksen järjestäjä saa lisätietoja terveydentilasta

- SORA-tutkinnoista koulutuksen järjestäjä voi tarvittaessa pyytää hakijaa toimittamaan lääkärintodistuksen.
- Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 41§:n mukaan opiskelijaksi hakevan tulee koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antaa sellaiset terveydentilaansa koskevat tiedot, joiden avulla voidaan arvioida sitä, voidaanko hänet ottaa opiskelijaksi.
- Koulutuksen järjestäjä päättää, kuka henkilö käsittelee hakijoiden terveydentilaa tai toimintakykyä tai aikaisempia opiskeluoikeuden peruuttamista koskevat tiedot ja kuka pyytää opiskelijaksi hakeva toimittamaan lääkärintodistuksen.
- Laissa ei oteta kantaa siihen, missä vaiheessa hakeutumista lääkärintodistus voidaan pyytää. Tässä koulutuksen järjestäjä voi käyttää omaa harkintaansa.
- Tarvittaessa huomioidaan alan lainsäädännön erityistarpeet.
- Ellei opiskelijaksi hakevalla ole lääkärintodistuksen mukaan terveydellistä estettä suorittaa tutkintoa ja hän täyttää muilta osin opiskelijaksi ottamisen edellytykset, hänet voidaan kutsua pääsy- tai soveltuvuuskookeeseen tai haastatteluun.

Opiskelijaksi hakeva on hakeutumassa muulle kuin SORA-alalle voiko koulutuksen järjestäjä pyytää hakijalta lääkärintodistuksen terveydentilaan liittyvistä asioista, jos on epäily esim. allergiasta, joka voi olla haasteellinen alalle hakeutuessa

- Koulutuksen järjestäjä ei voi pyytää hakijalta lääkärintodistusta hänen terveydentilastaan, koska kyseessä ei ole SORA-ala.
- Koulutuksen järjestäjä voi tiedottaa hakijalle alaan liittyvistä asioista ja työelämässä toimisesta sekä ohjata hakijaa huomioimaan alaan liittyvät asiat ja tarvittaessa pohtia yksilöllisistä alaan liittyvistä järjestelyistä, joilla voidaan tukea tutkinnon suorittamista tai hakeutumista toiselle alalle.

Uudistuneen määräyksen jalkauttaminen, mikä on kenenkin rooli tässä asiassa

- OPH -> julkaisee määräyksen ja antaa toimeenpanontukea
- Koulutuksen järjestäjä -> laatii oman jalkauttamissuunnitelman työlleen
 - Millä tavalla asioita viedään käytäntöön
 - Mitkä ovat toimenpiteet eri tilanteissa
 - Millä tavalla asiaa koulutetaan / tiedotetaan sisäisesti -> osaamisen kehittäminen
 - Yhteiset pelisäännöt, kuinka hakijoita ja jo opinnoissa olevia kohdellaan yhdenvertaisesti
 - Mikä on opiskeluhuollon osuus / rooli

Koulutuksen järjestäjän rooli

- Hakuvaiheessa informoitava opiskelijoiksi hakevia heidän omista vastuista ilmoittamisen suhteen
- Opintojen aikana hallinnollinen käsittely
 - Opintojen aikainen määräys terveydentilan ja soveltuvuuden selvittämisestä

Toimeenpanontuen tilaisuudet

Tilaisuudet järjestetään Teams-tapahtumina

- Torstai 10.10.2024 kello 9 – 10.00
- Torstai 28.11.2024 kello 9 – 10.00
- Tietoisku OPO:jen aamukahveilla perjantaina 17.1.2025 kello 8.15 – 9.15 (noin 20 min)
- Jatko kysymykset ammattillinenkoulutus@oph.fi

SORA – ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen

Koulutus ja tutkinnot

Turvallisuus

Opetushallituksen verkkosivut

Lähteet

- [OPH:n SORA-sivut](#)
- [Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa, OPH:n määräys OPH-5-2018](#)
- [SORA-opas](#)
- [SORA lainsäädännön toimeenpano terveydenhuollossa](#)
- [THL:n SORA-sivut](#)
- [Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017](#)
- [Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014](#)
- [Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016](#)

ammattillinenkoulutus@oph.fi

*Opetusneuvokset
Mialeena Pärssinen
Dinah Arifulla
ammattillinenkoulutus@oph.fi*